

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอขานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายอิทธิโชติ ทองน้อย

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๒๕ หมู่ ๑ ต.ปากอ อ.ขานุมาน จ.อำนาจเจริญ

โทรศัพท์ ๐๙๘๑๕๕๔๕๒ Facebook อ้อย มีนา Line ๐๙๘๑๕๕๔๕๒

เกิด พ.ศ. ๒๕๖๘ ปัจจุบันอายุ ๔๙ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา

คณะ/สาขาวิชา

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๖๔,๕๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก เกษตรผสมผสาน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้ผักสวนครัว

๒. แปลงเรียนรู้ไม้ผลมะม่วงน้ำดอกไม้

๓. แปลงเรียนรู้การปลูกสมุนไพร

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานที่ 1 การปลูกผักสวนครัวและผลิตไม้ผล

การปลูกผักสวนครัว ในระยะแรกปลูกระหว่างร่องไม้ผล ปัจจุบันได้รับสนับสนุนโรงเรือนปลูกผักจากงบประมาณจังหวัดอำนาจเจริญ กรมส่งเสริมการเกษตร จึงมีการปลูกผักในโรงเรือน โดยเน้นผักที่บริโภคในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ และลดรายจ่าย

ฐานที่ 2 การผลิตอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำ

เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารในการเลี้ยงปลา การทำอาหารสัตว์ลดต้นทุนจึงเป็นแนวทางเลือกหนึ่งในการแก้ไข ปัญหา และลดรายจ่ายในครัวเรือนได้

ฐานที่ 3 การลดการใช้สารเคมี การผลิตสารชีวภัณฑ์ น้ำหมักชีวภาพ

โดยการนำวัสดุทางการเกษตร เช่น แกลบดิบ ใบไม้ ปุ๋ยคอก และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มาหมักทำปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่ม เพื่อนำปุ๋ยมาใช้ปรับปรุงดิน แก้ปัญหาดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ จาก ปัญหาการระบาดของโรค แมลง ในปัจจุบัน เพื่อลดการใช้สารเคมี การผลิตสารชีวภัณฑ์ และใช้น้ำหมักชีวภาพ จึง เป็นทางเลือกหนึ่ง เพื่อลดการใช้สารเคมี และปลอดภัยต่อสุขภาพของเกษตรกร

ฐานที่ 4 การแปรรูปและเพิ่มมูลค่า

การแปรรูปปลาตุก ปลานิล เป็นปลาหมักสมุนไพรเด็ดเดี่ยว โดยปลาได้จากบ่อตนเองและรับซื้อในชุมชน โดยใช้โรงตากพลังงานแสงอาทิตย์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การลดต้นทุน
๒. บัญชีครัวเรือน
๓. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหลักของ ศพก.

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่
๓. เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
๒. การปลูกผักสวนครัวและผลิตไม้ผล
๓. การผลิตอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำ
๔. การลดการใช้สารเคมี การผลิตสารชีวภัณฑ์ น้ำหมักชีวภาพ
๕. การแปรรูปและเพิ่มมูลค่า

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การแปรรูปปลาตากสมุนไพรแดดเดียว

๑. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อถนอมอาหารให้สามารถเก็บไว้เพื่อบริโภคได้นานขึ้น
- ๒) เพื่อเพิ่มมูลค่าปลาทูสด

๒. เนื้อหา

- ๑) ปลาทูสด เลือกปลาที่มีอายุระหว่าง ๕ – ๘ เดือน ขนาด ๖-๗ ตัวต่อกิโลกรัม ควรเป็นปลาที่มีความสด
- ๒) การตัดแต่ง โดยการตัดหัว และชักไส ผ่าครึ่ง ล้างให้สะอาดด้วยน้ำเกลือ ผสมมะนาวหรือน้ำส้มสายชู เพื่อขจัดเลือดและเมือก ออกจากตัวปลาให้มากที่สุด แล้วปล่อยไว้ให้สะเด็ดน้ำ
- ๓) เตรียมเครื่องสมุนไพรสำหรับหมัก ดังนี้ ตะไคร้ป่น เกลือ น้ำตาล น้ำมันหอย ซอสฝาเขียว น้ำปลา ผสมให้เข้ากัน
- ๔) หมักปลาด้วยเครื่องปรุงตามข้อ ๓ ทิ้งไว้ ๑ - ๒ ชั่วโมง และนำไปตากด้วยเครื่องอบพลังงานแสงอาทิตย์ หรือตากแดดจัด

๓. รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- ๑) การบรรยาย และฝึกปฏิบัติ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

-

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยการดำเนินการดังนี้

๑. การประชุมหารือร่วมกับ ศพก.หลัก ในการประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่อำเภอขนาน
๒. การลงพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

แผนพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี พ.ศ.๒๕๖๘

อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ

การพัฒนา ศพก. เพื่อให้มีความพร้อมในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยสำนักงานเกษตร
จังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. อำเภอ ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางการ
พัฒนาศักยภาพ ศพก.ดังนี้

๑. การวิเคราะห์และมาตรการลดความเสี่ยงในการพัฒนา ศพก. ที่จะเกิดขึ้น ได้ ดังนี้

ที่	ด้านความเสี่ยง	ผลกระทบที่เกิด	มาตรการลดความเสี่ยง
๑.	ด้านการเงิน	๑.งบประมาณจำกัด ๒.ขาดงบประมาณพัฒนาศูนย์	๑.จัดหางบประมาณแหล่งทุนจาก ภาครัฐ ๒.การระดมทุนจากสมาชิก
๒.	ด้านการดำเนินงาน	๑. การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ๒. ฐานเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ขาดอุปกรณ์ ๓. สถานที่ถ่ายทอดความรู้ไม่สะดวก	๑.การดำเนินงานและพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง ๒.ปรับปรุงฐานเรียนรู้ให้พร้อมมากขึ้น ๓.ร่วมกันพัฒนา จัดตั้งที่ทำกรกศูนย์
๓.	ด้านตลาด	๑.ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ๒.ไม่สามารถผลิตสินค้าได้ตามความ ต้องการตลาด	๑.ปลูกพืชหลายหลายเพื่อลดความ เสี่ยง ปลูกพืชที่ตลาดต้องการ ๒.จัดการตลาดที่แน่นอน ๓.รับสมัคร เกษตรกรร่วมปลูกในสินค้า ที่ตลาดต้องการ
๔.	ด้านเทคโนโลยี	๑.ราคาเครื่องจักร ทางกรเกษตรสูง	๑.รวมกลุ่ม รับการสนับสนุนจาก ภาครัฐ
๕.	ด้านสิ่งแวดล้อม	๑.การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ๒.การเกิดและระบาดของโรค แมลง ศัตรูพืช	๑.ติดตามและประชาสัมพันธ์ข่าวการ เปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ๒.ประชาสัมพันธ์ข่าวการระบาดของโรค แมลง ศัตรูพืช เพื่อติดตามป้องกันได้อย่าง ทันเหตุการณ์
๖.	ด้านการเมือง และกฎระเบียบ	-	-

***หมายเหตุ: ด้านความเสี่ยงสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมตามสภาพพื้นที่ของ ศพก. นั้น ๆ

๒. Pain Point การพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ มีประเด็นดังนี้

ประเด็น		มี	ไม่มี
๓.๑ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์			
๑) กลุ่มเป้าหมาย เลือกบุคคลเป้าหมายที่มารับบริการและเรียนรู้ใน ศพก.			
	เกษตรกรในชุมชน	/	
	เกษตรกรนอกชุมชน	/	
	ประชาชนทั่วไป	/	
	นักเรียน นักศึกษา ที่สนใจด้านเกษตร ของ ศพก.นั้น	/	
	อื่น ๆ ระบุ.....		
๒) วัตถุประสงค์ของ ศพก.			
	เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร	/	
	เพื่อเพิ่มทักษะการผลิตสินค้าเกษตร	/	
	เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน	/	
	เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร	/	
	อื่น ๆ พบประ ประชุมหารือ	/	
๓.๒ สถานที่และจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน			
๑) สถานที่ตั้ง			
	สะดวกเข้าถึงง่าย		/
	การคมนาคมสะดวก		/
	ใกล้ชุมชน	/	
	อื่น ๆ ระบุ		
๒) โครงสร้างพื้นฐานมีความพร้อมในการรองรับผู้เข้าไปเรียนรู้			
	ศาลาเรียนรู้		/
	สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้	/	
	ห้องน้ำ	/	
	โต๊ะ - เก้าอี้		/
	อื่น ๆ ระบุ.....		
๓.๓ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ประกอบด้วย			
	ออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	/	
	พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยเน้นที่เทคนิคการผลิตที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		/
	จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่ายและครอบคลุม		/
	จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ	/	
๓.๔ สร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและวิทยากรร่วมในการถ่ายทอดความรู้			

ประเด็น		มี	ไม่มี
	เชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน มาเป็นวิทยากรร่วม	/	
	สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร	/	
	ร่วมมือกับเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแบบอย่าง และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรรายอื่น		/
๑.๕ จัดกิจกรรมการเรียนรู้			
	จัดการฝึกอบรม หลักสูตรระยะสั้น และกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	/	
	จัดการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ		/
๑.๖ การให้คำปรึกษาและการสนับสนุน			
	ให้คำปรึกษาและการสนับสนุนด้านเทคนิคแก่เกษตรกรผ่านทางสื่อออนไลน์ หรือการเยี่ยมชมในพื้นที่	/	
	จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้และการแก้ไขปัญหา		/
๑.๗ การวิจัยและพัฒนา			
	ดำเนินการวิจัยและพัฒนาเทคนิคการผลิตใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และผลผลิต		/
	ทดลองและประเมินเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ๆ เพื่อแนะนำให้เกษตรกร		/
๑.๘ ประเมินผลและปรับปรุง			
	ประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. เป็นประจำ เพื่อระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของศูนย์		/
	ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมเป็นประจำ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรม		/
	รวบรวมข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมเพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น		/
	ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมและบริการให้สอดคล้อง กับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของเกษตรกร		/
๑.๙ การตลาดและการประชาสัมพันธ์			
	ประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้และหลักสูตรการฝึกอบรมผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ และการประชาสัมพันธ์ในชุมชน	/	
	สร้างความร่วมมือกับสถาบันเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายเครือข่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	/	
	จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่น งานแสดงสินค้าและการแข่งขัน เพื่อดึงดูดเกษตรกรและส่งเสริมการใช้บริการของศูนย์เรียนรู้		/

๓. การวางแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพ ศพก. โดยให้เกษตรกรต้นแบบวางแผนพัฒนา ศพก. เริ่มจากการมองเกษตรกรในชุมชน ลูกค้า ผู้มาใช้บริการ ศพก. สินค้า การวางแผนจัดการ Supply Chain การจัดการเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ การจัดการเครือข่าย โดยการใช้เครื่องมือ Model Canvas

Model Canvas				
๑. ลูกค้าของเราคือใคร ? กลุ่มไหน ? อยู่ที่ไหน ? ๑.เกษตรกรในชุมชน ๒.ผู้สนใจทั่วไป ๓.เครือข่าย ศพก	๒. ลูกค้าต้องการ เรียนรู้/การใช้บริการอะไร ๑.เรียนรู้ด้านการเกษตร ๒.ปรึกษา โรค แมลง ศัตรูพืช ๓.แลกเปลี่ยนเรียนรู้	๓. จะสื่อสาร เชื่อมโยงและ ประชาสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างไร ? ๑.การประชาสัมพันธ์ ศพก. ๒.การร่วมประชุมในกิจกรรมต่างๆ	๔. ทำอย่างไรให้ลูกค้ามาใช้บริการ เราอีกครั้ง ? ๑.ทำฐานเรียนรู้ให้ น่าสนใจ ใช้ ประโยชน์ได้จริง ๒.สร้างการรับรู้ เช่น ทางออนไลน์ สื่อต่างๆ	
๕. ศพก. เรามี จุดเด่นอะไร (ความ แตกต่าง) ๑.สินค้าเกษตร ปลอดภัย ๒.ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสาน	๖. การจัดการปัจจัยการ ผลิต (ดิน/น้ำ/พันธุ์/ วัตถุดิบ/ ทรัพยากรธรรมชาติ) ทำอย่างไร ? ๑.จัดการแบบยั่งยืน ตาม หลัก BCG ร่วมกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ๒.ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การวางระบบน้ำในแปลง	๗. การผลิตให้ได้ผลดี มีคุณภาพ ปลอดภัยได้ มาตรฐาน มีมาตรฐาน อะไร ? ทำอย่างไร ? ๑.การยื่นขอรับรอง มาตรฐาน GAP	๘. การแปรรูปหรือเพิ่ม มูลค่าจะทำอะไรได้บ้าง? ๑.แปรรูปปลาแดดเดียว ๒.แปรรูปสมุนไพร	๙. มีช่องทางสื่อสาร/ ประชาสัมพันธ์ ศพก. และการตลาด มี ช่องทางใดบ้าง ? ๑.ออนไลน์ เฟส ไลน์ โทร ๒.ออกบ้านจำหน่าย สินค้าเกษตร
ความรู้ / ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม				
๑๐. แปรรูป และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร		๑๑. การฝึกเป็นวิทยากร		
ควรสร้างเครือข่ายกับใคร ? อย่างไร ?				
๑๒. เครือข่ายเกษตรกร เชื่อมโยงกับแปลงใหญ่ ysf sf อกม. เครือข่ายต่างพื้นที่		๑๓. วิทยากรภายนอกมีหรือไม่ วิทยากรแปลงใหญ่ ysf sf อกม. วิทยากรจากภาครัฐ เอกชน สถานศึกษา		๑๔. หน่วยงาน /องค์กรต่าง ๆ หน่วยงานราชการสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานอื่นๆและ เอกชน

แผนพัฒนา ศพก. อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ประเด็นการพัฒนา	เป้าหมาย	พ.ศ.๒๕๖๗			พ.ศ. ๒๕๖๘								
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
พัฒนาศูนย์และฐานเรียนรู้	เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างรายได้	◀											▶
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ปลูกผักในโรงเรียน	เพื่อสร้างรายได้และเป็นจุดเรียนรู้	◀											▶
การแปรรูปสินค้าเกษตร	เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตร	◀											▶

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายอิทธิโชติ ทองน้อย เริ่มทำการเกษตรมาประมาณ 10 ปี โดยเริ่มต้นจากความชอบด้านการเกษตร การลองผิด ลองถูก ประกอบกับความชอบ ความขยันของตนเองและการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย ได้ส่งเสริมและพัฒนาให้ตนเองเป็น เกษตรกรรุ่นใหม่ ได้เข้าร่วมโครงการในปี 2562 และได้จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เข้าร่วมการอบรมพัฒนาความรู้ ศักยภาพตนเอง ทั้งจาก กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ โรงเรียนสถานศึกษาในพื้นที่และร่วมกิจกรรมโครงการของกรมพัฒนาชุมชน โครงการโคกหนองนาโมเดล และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการพื้นที่ตามแบบการจัดสรรพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ และได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอขามเฒ่า ในปี 2565

แนวความคิดทำการเกษตร โดยเน้นการพัฒนาดินเองให้เก่งสามารถ มีความรู้ การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้บุคคลอื่นได้การช่วยเหลือคนอื่น และพร้อมที่จะพัฒนาแปลงตนเองเป็นศูนย์เรียนรู้ฯ โดยการพึ่งพาตนเอง ยึดหลักการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในการดำรงชีวิต และช่วยเหลือชุมชน กิจกรรมเกษตรในศูนย์ฯ เป็นการทำการเกษตรโดยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำลายธรรมชาติให้น้อยที่สุด การพึ่งพาอาศัยในแต่ละกิจกรรม ในการปลูกพืช การเตรียมดิน การไถพรวนดิน ไล่โรค แมลง ไล่วัชพืช แทนการใช้สารเคมี การปลูกพืชหมุนเวียนในแปลง การใช้สารป้องกันกำจัดเชื้อรา โดยใช้สารชีวภัณฑ์ เชื้อราไตรโคเดอร์มา และเชื้อบีเอส การจัดการศัตรูพืชโดยใช้วิธีแบบผสมผสาน โดยใช้วิธีการจัดการปุ๋ย โดยนำวัสดุในฟาร์ม เศษวัสดุทางการเกษตรมาทำปุ๋ยหมัก โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการหมุนเวียนปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาของการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ทางการเกษตรที่พบคือ ในด้านต้นทุน และราคาวัสดุที่แพง จึงแก้ไขโดยการพัฒนา สร้างไปทีละขั้นตอนและการขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การปรับปรุงดิน ด้วยปุ๋ยอินทรีย์ และการปลูกพืชตระกูลถั่วปรับปรุงดิน โดยใช้ความรู้ด้านการทำปุ๋ย การย่อยสลายวัสดุทางการเกษตร และความรู้การปรับปรุงดินของพืชตระกูลถั่ว

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน
การใช้ระบบโซลาเซลล์ในการสูบน้ำในแปลง และให้น้ำด้วยระบบน้ำหยดด้วยระบบสปริงเกอร์ การ
ทำปลาแคดดี้ด้วยระบบพลังงานแสงอาทิตย์

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
 การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่าง
 ละเอียด)

ในแปลงมีการตรวจสอบคุณภาพดินโดยหมอดินชุมชน ตรวจสอบความเป็นกรด ด่าง ดิน และใช้ปูนขาว
ปรับสภาพดินก่อนปลูก และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปรับปรุงโครงสร้างของดิน

**๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี
 มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม
 เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ท่านการผลิตใน ศพก.ของท่าน)**

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๔.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)ไม้ผล..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)พืชสมุนไพร..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลา..... จำนวน.....๕,๐๐๐.....(หน่วย.....)

๒.๒)กบ..... จำนวน.....๒๐๐.....(หน่วย.....)

๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)โค..... จำนวน.....๒.....(ตัว)

๓.๒) จำนวน..... (ตัว)

๓.๓) จำนวน..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)ปุ๋ยหมัก..... จำนวน.....๑๐.....(หน่วย.....ตัน/ปี.....)

๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า...ข้าว ไม้ผล สมุนไพร.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)ข้าว..... เป็นเงิน.....๓,๘๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒)ไม้ผล..... เป็นเงิน.....๒,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓)สมุนไพร..... เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔)ผักสวนครัว.....เป็นเงิน.....๒,๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕) เป็นเงิน.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๙,๓๐๐.....บาท/ไร่

รายได้.....๒๓,๘๐๐..... บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผักสวนครัว กลัวยน้ำว่า

เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว ตะไคร้ ผัก

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑,๕๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว ตะไคร้ กลัวย ผัก

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๖,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปลา กบ ไม้ผล

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๗๒,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ตนเอง มีรายได้ใช้จ่ายในครอบครัว
- เกษตรกร รายอื่นๆ มีอาชีพเสริม มีรายได้จุนเจือครอบครัว
- มีองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา ในพื้นที่ตนเอง
- มีแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน ความรู้ แก้ไขปัญหาในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- การใช้สารชีวภัณฑ์ ทดแทนการใช้สารเคมี ไม่อันตรายต่อผู้บริโภค ไม่ตกค้างในสิ่งแวดล้อม
- การใช้น้ำหมักชีวภาพ กำจัดแมลง เพิ่มการเจริญเติบโตในพืช ลดสารเคมีตกค้างในผัก
- การปลูกพืชปรับปรุงดิน อนุรักษ์ดิน ลดการชะล้างหน้าดิน
- การไถกลบหลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ดินมีโครงสร้างดีขึ้น
- เพิ่มจุลินทรีย์ในดิน
- สุขภาพตนเอง คนในครอบครัวดีขึ้น
- เพิ่มธาตุอาหารในดิน
- ลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี
- ลดต้นทุน ลดรายจ่าย

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การจัดตั้งเป็น ศพก.หลัก ทำให้ได้ทำงานร่วมกับหลายหน่วยงานทั้งในระดับพื้นที่ระดับจังหวัด และตนเองได้มีความรู้มากขึ้น และรู้บริบทพื้นที่ชุมชนมากขึ้น

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบัน ศพก.เป็นจุดอบรมของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เช่น สถานีพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการ เกษตร กรมประมง กรมพัฒนาชุมชน เกษตรและสหกรณ์จังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตร จุดอบรมกลุ่มแปลงใหญ่ สมุนไพรตำบลปากอ๋ เป็นต้น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

โดยการให้คำแนะนำทางการเกษตร ปัญหาการเกษตร การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาที่พบ และเป็นตัวกลางในการประสานงานการแก้ปัญหา

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ประธาน ศพก. มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ด้วยจึงให้บริการในด้านคำแนะนำทาง การเกษตร ปัญหาการเกษตร การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน และช่วยประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆของ ภาครัฐให้พื้นที่ที่ได้รับทราบผ่านการประชุมหมู่บ้าน ผ่านหอกระจายเสียงหมู่บ้านและช่องทางไลน์

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรใน ชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไป ปฏิบัติอย่างไร)

โดยนำความรู้ที่ตนเองมี ถ่ายทอดผ่านการทำการเกษตร แปลงเรียนรู้ของตนเอง และ การเป็นวิทยากรเวทีต่างๆ ที่ได้รับเชิญทั้งการบรรยายและการสาธิต

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ จากการพัฒนาจากศูนย์ ศพก.เครือข่าย เป็น ศพก.หลัก ได้มีการจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่พืชผัก สมุนไพร ที่สร้างประโยชน์ สร้างอาชีพและเป็นการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ชุมชน ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร

๔.๑.๘ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในชุมชน ได้เป็นแหล่ง เรียนรู้ เป็นศูนย์กลางของเกษตรกรที่สามารถสร้างประโยชน์ สร้างรายได้ให้พี่น้องเกษตรกร สามารถแก้ไขปัญหา ในพื้นที่ และนำความรู้ที่ตนเองมีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายอิทธิโชติ ทองน้อย ประธาน ศพก.หลัก ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน บ้านปากอ หมู่ที่ 1 ดูแลช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการเกษตร การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การแจ้งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่และพี่น้องเกษตรกรในหมู่บ้าน และร่วมกิจกรรมอบรมวิทยากรให้ความรู้ด้านที่ตนเองสามารถถ่ายทอดความรู้ได้และเป็นผู้นำกลุ่มในการพาสมาชิกดำเนินกิจกรรมต่างๆ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายอิทธิโชติ ทองน้อย ได้สละเวลาส่วนตัว สละเวลาร่วมกับครอบครัว ความรู้ กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ทั้งการอบรม ร่วมประชุม การตรวจสอบพื้นที่ด้านการเกษตรและการแก้ไขปัญหาต่างๆในพื้นที่

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ไม่มี ความจน ในหมู่คนขยัน”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑) ศพก.หลัก
- ๒) ศพก.เครือข่าย
- ๓) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๑) การพูดคุย สรุประเด็นโดยใช้แผนผังต้นไม้
- ๒) Model Canvas เพื่อวางแผนพัฒนา ศพก.

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ภาคผนวก

